

між політичними партіями, в комерційних угодах, між розвиненими і країнами, що розвиваються.

Отже, олімпійські ігри принесли в систему соціальних відносин не тільки особливий дух, а й ряд моральних положень, які нерозривно з ними пов'язані. Олімпійська ідея не тільки здатна інтегрувати в собі загальнолюдські, національні, соціально-групові та особистісно-індивідуальні інтереси, але й ініціювати їх подальший розвиток. Спорт повинен стати наднаціональним явищем життя світового співтовариства, так як він виконує важливі політико-культурні функції в сфері міжнародних зв'язків, виступаючи як фактор інтеграції, зближення народів, як "посол миру", що допомагає вибудовувати відносини співпраці, взаєморозуміння та доброї волі. При цьому спорт не тільки повинен проголошувати ідеї гуманізму, миру, братерства і співпраці, а й розвитком власне інноваційних, нетрадиційних форм сприяти цьому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Томпсон Р. Спорт і ідеологія в сучасному суспільстві // Спорт і спосіб життя: Сб.ст. / Уклад. В. Столяров, З.Кравчик. – М., 1979. – 153 с.
2. Кубертен П. Олімпійські мемуари / П. Кубертен. – Київ, 1997. – С. 71.
3. Seppanen P. The Olympics: A Sociological Perspective / P. Seppanen // University of Helsinki. – 1984. – № 33. .
4. Волошин А. На олімпійській хвилі / А. Волошин. – К.: "МП Леся", 2007. – 448 с.
5. Гуськов С. Государство и спорт: о государственной политике зарубежных стран в области физического воспитания и спорта / С. Гуськов. – М.: Государство и спорт, 1996. – 176 с.
6. Долгополов Н. По ту сторону спорта / Н. Долгополов. – М.: Мол. гвардия, 1988. – 300 с.
7. Починкин В. Физическая культура и спорт. Идеологическая борьба в современном мире / В. Починкин. – М.: ФиС, 1985. – 192 с.
8. Степовий П. Спорт – політика – ідеологія / П. Степовий. – М.: ФиС, 1984. – С. 76–77.

Дюг М.

Науковий керівник – проф. Павлишин Л.Г.

ГЕНДЕРНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

З давніх – давен у суспільстві існувала проблема відносин між чоловіком та жінкою, яку вирішували релігія, політика, традиція. Саме життя підказувало хто має бути на якому місці: жінка займається дітьми та хатою, чоловік – працює. Але пройшли століття, і все змінилося. Ролі чоловіків та жінок переплелися, а тому виникає питання, чи повинна жінка чи чоловік робити лише те, що є усталеним в традиціях народу, в житті суспільства? Сучасний світ вимагає змін. Попри технічний та науковий розвиток у суспільстві все ж таки існують певні стереотипи щодо ролі чоловіка і жінки, щодо їх відносин.

Серед людей склалася думка, що жінка – це лише засіб для народження дітей, вона повинна займатися лише сім'єю і бути покійною чоловікові. Чоловік, у свою чергу, повинен працювати, заробляти гроші, поряд з цим забуваючи про дітей та цінність своїх стосунків з дружиною. В сучасному світі багато прикладів, коли жінки хочуть виконувати чоловічу роботу, а чоловіки займаються жіночою. Сучасність довела, що жінки не менш інтелектуально розвинуті, ніж сильна частина суспільства. Жінки стають успішними директорами підприємств, фабрик, вміло керують країною, займаються політикою. Чоловіки попри стереотип, що важлива лише робота і фінанси, можуть добре займатися вихованням дітей, хатніми справами. Це не є погано, коли чоловік прагне виконувати «жіночу роботу», це позитивне явище. Ролі чоловіків та жінок переплітаються між собою. Коли б кожен виконував свою роль, чи було б у нас майбутнє, чи розвивалися б ми? Чоловік та жінка, доповнюючи один одного творять гармонію у світі, та своїми ролями не потрібно зловживати.

Поширеними є зараз думки про фемінізм. Багато жінок прагнуть рівності прав з чоловіками. Але чи є це доречним? Права нібито є, а чогось все одно не вистачає. На мою думку, не вистачає спілкування та поваги між чоловіком та жінкою. Філософ, поет, письменник Павло Цимбаленко, вважає, що про жінок треба піклуватися і захищати і тоді, на думку автора, на рівність чоловіків і жінок їм буде наплювати. Чоловіки починають звикати, що жінки працюють і працюють всюди. Вони доглядають за дітьми, чоловіками, як своїми так і чужими, дбають про сім'ю. Чоловікам це стає вигідно, цим вони інколи прикривають свої недоліки, свою безвідповідальність. Але чи для цього створена жінка? Жінка насамперед повинна бути дружиною та мамою, а не домогосподаркою та рабинею. Жінка - це обличчя чоловіка, яке показує як він до неї ставиться.

Чоловіки повинні знати свій обов'язок захищати та допомагати, зрозуміти своїх жінок. Та поряд із цим і жіноча половина повинна з чесністю ставитися до чоловіків і не зловживати своєю безтурботністю. Ми не повинні боятися виконати роль один одного, адже є різні чоловіки та жінки за психологічними та фізичними особливостями. Тому підкорятись стереотипу про поділ ролей не варто. Потрібно насамперед шанувати себе як особистість та розуміти, що твоя роль повинна не лише тобі принести користь, але й твоїм оточуючим, всьому світу. В сучасному світі ми повинні відродити цінність наших відносин один з одним.

Важливою є проблема знецінення міжособистісних відносин, їх спрощення, втрата духовності. Чоловік та жінка - це два різні світи, яких з'єднує один міст. Цей місток - це любов, сім'я. Про міст між чоловіком та жінкою написав у своїй книзі «Останнє життя» Октай Алієв, який вважав, що «це - міст

сердець... Кожне серце в тілі своєму. Не може воно в чуже вселитися, тільки міст сполучає ці два серця. Цей міст і роз'єднує ці серця. З'єднавши ж на якийсь час два серця, міст дозволяє південь з північчю, а захід зі сходом об'єднати»[1,с. 128]. Наші стосунки втратили ту духовність та справжнє своє призначення. Люди не зрілі як у сфері емоційній, так і духовній. Це пов'язане з незнанням або з легковажним ставленням до світу почуттів. Людина, яка не акцентує увагу на важливості почуттів, майже завжди керується виключно імпульсивними почуттєвими реакціями і часто сама цього не усвідомлює. З почуттями не потрібно боротися чи боятися їх, треба навчитися свідомо та добровільно їх приймати, щоб могли ними правильно керувати. Для хлопців та дівчат, чоловіків та жінок відносини не повинні базуватись лише на задоволенні певних своїх фізіологічних потреб та отриманні користі.

Чомусь в сучасних чоловіків та жінок спостерігається лише одне бажання – отримати сексуальне задоволення від партнера. Духовна складова їхнього спілкування в них не на першому місці. А не рідко таке буває, що, наприклад, одна жінка існує для задоволення сексуальних потреб, а з іншою гарно спілкуватися, отримувати моральне задоволення. Чи, навпаки, один чоловік виступає в ролі гаманця і його використовують, а з іншим живуть бо кохають його. Чи не обманюємо ми себе та інших людей? Чому зрада у відносинах є для нас такою простою. Чому відсоток пар, які вірні один одному такий низький? В Україні 12 % розлучень лише через зраду та ревності. Чоловік та жінка повинні прагнути знайти один в одному все, що їм потрібно, не варто спішити і перекреслювати все. Вони мають один одного виховувати для себе, якщо хочуть бути разом.

Відносини повинні стати тим джерелом енергії спілкування, яке б принесло людині насамперед духовне задоволення, а не лише фізичне. Ці стосунки не повинні бути односторонніми. Справжні відносини можуть поєднувати духовне і фізичне задоволення. Це не забороняється. Сексуальність – дар самого Творця. «Він її створив і визнав, що це дуже добре»[2,с.3]. Ми повинні дивитися на нашу сексуальність, в ній немає нічого негативного, щоб можна було б наперед осуджувати. Людська сексуальність відрізняється від сексуальності тварин саме тим, що керується вона не тільки інстинктами, а насамперед – розумом і свободою. Але гармонія духовного і сексуального має бути правильною.

Багато проблем виникають через те, що чоловік та жінка не вміють спілкуватися між собою. Виникає проблема, коли один з партнерів закривається, не розмовляє, йде з дому, чоловіки шукають розраду в алкоголі, жінки - в тому, щоб комусь виговоритися. На мою думку, безпеку краще передбачити, ніж потім долати її наслідки. Якщо існують певні проблеми в духовному спілкуванні, сексуальному, то про це потрібно говорити. Головна порада – намагатися все обговорювати і нікого не звинувачувати. Що частіше люди будуть говорити про свої проблеми, почуття, то менше буде гніву та образ. Ще недавно в суспільстві вважалося не правильним і не коректним розповідати про свої проблеми, невдачі. Чоловіки ще змалку чули, що не потрібно поводитися «по-дівочому», треба бути справжнім чоловіком, вирішувати самостійно свої проблеми. Хоча такі негативні емоції, як гнів, нестриманість чоловікам дозволялось проявляти. Відкривати свої почуття, аналізувати їх, навіть перед людиною, якій довіряєш, - нелегко. Ми боїмося вербалізувати наші внутрішні почуття також тому, що не хочемо отримати чергову рану. Невисловлені і некеровані, неупорядковані почуття зберігаються в нашому тілі і не завжди ведуть до позитивних результатів. Тому потрібно працювати над собою та своїми почуттями. З часом це принесе користь: людина стане лагіднішою та милосерднішою як до себе, так і до ближніх.

Чи не унікальний цей світ тим, що чоловіки та жінки різні? Чоловіки хочуть, щоб жінка вправно водила машину, підкорялась, критикують їх за балакучість, не сприймають їх відмови від сексу. Жінки від чоловіків хочуть підтримки, критикують їх за невміння слухати, за байдужість, за те, що для мужчин постіль – це насамперед секс, а потім любов. Жінки бояться бути перебірливими у відношенні до чоловіка, адже вважають, що через це можуть залишитись самі. Жінка сьогодні цілком занижує свою чистоту, гідність, самооцінку і взагалі саму себе. Чоловіки вже по-іншому дивляться на жінок. Пам'ятайте, що чоловіки роблять і створюють. Жінки ж оцінюють успішність свого життя по тому, наскільки вони можуть поділитися з чоловіком, по тому, наскільки він захоплюється її успіхами у веденні домашнього господарства, вихованні дітей і кар'єрі. Виникають різні конфліктні ситуації. Потрібно зрозуміти один одного, зрозуміти можливість виникнення конфліктів через те, що ми різні. Мудрі чоловік та жінка знайдуть вирішення проблеми. Психоаналітик, доктор філософських наук Назіп Хамітов вважає що, мудрість чоловіка робить його вільним, мудрість жінки робить її коханою. Відсутність поваги, ніжності, уваги, взаємодопомоги в справах призводять до втрати цього великого почуття.

Любов зберегти дуже важко. Багато вже написано, що потрібно робити подружжю, що вбиває любов або сприяє її розвитку. Потрібно намагатися менше докоряти один одного, менше говорити один одному грубих, неприємних слів. Ці істини всім давно відомі, але ними чомусь нехтують. Чомусь людям більше подобається і швидше вони сприймають те, що є поганим. Погані приклади швидше наслідуються, краще запам'ятовуються, а правильне, добре, часто залишається поза нашою увагою.

Треба шанобливо ставитись до свого партнера, проявляти повагу, відгороджувати себе від своїх негативних емоцій. Потрібно приймати те, що є біля нас тут і зараз, а не мріяти про те, що є так далеко від тебе.

Чоловікові та жінці в сучасності потрібно не зважати на існуючі стереотипи, а прислухатись один до одного. Проблема відносин чоловіка і жінки була, є і залишатиметься актуальною. Тому дослідження у цій галузі не вичерпуються, потрібно надалі звертати увагу на гендерні відносини, їх особливості та

розуміти їх важливість у суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алієв О.К. Останнє життя/ Октаї Алієв; пер. з рос. - К.: Саміт Книга, 2015. – 168 с.
2. Біблія: Книга Буття (Бут. 1,31)

Манзик О.

Науковий керівник – проф. Павлишин Л. Г.

ЕВОЛЮЦІЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ Ф.М. ДОСТОЄВСЬКОГО

Тема є актуальною і водночас суперечливою, через що заслуговує особливої уваги сучасного дослідника. Проблема філософії у творчості Достоевського привертає увагу дослідника ще й еволюцією поглядів і думок самого автора, які за життя зазнали низку змін.

Перш за все, увагу потрібно зацентрувати на певних протиріччях, які властиві автору. Так, гуманне ставлення у творах до кріпаків, селян, люди з середовища яких убили батька автора, поєднується у нього із яскраво вираженим великоросійським шовінізмом та антисемітизмом. Щодо ставлення Достоевського до інших слов'янських народів можна навести його ж слова: «Серб, малорос тощо, який співчуває рідній мові, рідній літературі рішучо шкідливий член суспільства. Він гальмує справу загальної освіти, загальної великоруської літератури, в котрій весь порятунок, уся надія. Він гальмує, поступ цивілізації, створеної самим великоруським народом, що створив найбільшу державу. Тільки великорос великодуншо й чесно дивиться на всі національності, без усякої злоби і упередження, тим часом як малорос, наприклад, вічно тримає камінь за пазухою і не може ставитись до великороса не інакше як з ворожістю» [1, с. 4]. В свою чергу, один з найяскравіших прикладів антисемітизму – «Злочин і кара». Персонаж, вчинок якого символізує покаяння, за іронією долі застрелюється на очах у єврея Ахіллеса. В принципі, такі погляди були не рідкістю в середовищі тогочасної інтелігенції.

Уваги вартує еволюція поглядів Достоевського. Ще у ранній творчості центральною філософською проблемою є проблема людини, її психології, яку він розкриває ще у першому творі – епістолярному романі «Бідні люди» (1845). Це можна зрозуміти і з оцінки твору літературним критиком Валер'яном Майковим, тут же наводиться порівняння Федора Михайловича з Миколою Гоголем: «...Гоголь поет переважно соціальний, а Достоевський переважно психологічний. Для одного індивід важливий як представник відомого суспільства або відомого кола; для другого саме суспільство цікаве своїм впливом на особистість індивіда» [2, с. 3].

В 40-х роках Достоевський приєднується до соціалістичних течій, де витає дух атеїзму. Але навіть тут автор виступає проти критиків християнства. В цей час письменник схиляється до думки, що соціалізм в ідеалі – це свого роду трансформація християнського вчення, тільки соціалізм сподівається побудувати майбутнє людини не на духовному єднанні, а виключно на силі розуму. Тяга до соціалізму була пов'язана з пошуками відповіді на одне з найскладніших метафізичних питань: як поєднати в людському розумі ідею існування Бога та присутність зла у світі? Розум, за Достоевським, це річ надзвичайна, спокуслива і страшна, зокрема якщо вона опиняється без верховенства вищої духовної ідеї, морального начала. З часом автор стає все більш критично ставитись до ідей соціалізму. Він поступово переконується у онтологічному зв'язку атеїзму та соціалізму, через що відкидає соціалістичний шлях побудови людини як шлях без Бога, а, відповідно, без моралі. Автор вважає, що соціалізм є породженням людського самоствердження і свавілля, а тому знищує свободу людини. Повсюди в автора свобода соціального щастя потребує обмеження свободи людини. Вихід же він бачить лише у християнстві.

Зрілий період творчої діяльності (після відбування каторги в Омську) письменника пов'язаний з дотриманням принципів морального вдосконалення на основі християнських (православних) етичних цінностей. Достоевський оперує поняттями загальнолюдських цінностей (добро, краса, істина, справедливість, свобода), одночасно зображує і доводить недосконалість атеїзму, несвободи моралі, які характерні для революційного утопізму. Головним моментом людського існування Достоевський вважав відношення людини до Бога, її містичний зв'язок з Творцем, який проявляється навіть у найелементарніших життєвих ситуаціях через ставлення людини до себе і близьких, через сприйняття світу, суспільства в цілому.

Щодо творчості, то з поглибленням релігійності у письменника виникає бажання продемонструвати «позитивну прекрасну людину», але разом з тим він усвідомлює надзвичайну важкість цього завдання. Для автора існує тільки одна позитивна особа – Христос, образ якого втілюється у персонажі князя Мишкіна в романі «Ідіот». За своїми внутрішніми рисами образ князя перекликається з образом Христа: він не має у собі егоїзму, гордині, здатний всіх розуміти і прощати, оскільки він живе немов не у світі, а над ним. Подібними персонажами є старець Зосим та Альоша Карамазов з «Братів Карамазових».

Разом з тим, у творчості Достоевського не випадковим є й інтерес до природи злочину і покарання. Він пов'язаний з інтересом письменника до темного начала в людській природі. На думку автора, зло, не маючи якості абсолютності, може обернутися добром, і, часто, як показано в його творах,